

בשביל הבלבול

יותם יעקבסון

ב- 29.11.11 חנכו משרד התיירות והקק"ל את 'דרך הבשורה', הקושרת את נצרת, העיר שבה גדל ישוע, עם כפר נחום שלגדות הכנרת, המקום שאליו עקר ושבו הקים את קהילתו הראשונה. מטרתו הרשמית של השביל היא לעודד את התיירות הנוצרית בגליל על ידי פתיחת ערוצי טיול נוספים. המוזר הוא שדרך שהוקמה ביוזמה פרטית, הנושאת את אותו שם וזכתה להכרה ולעידוד משרד התיירות וחולפת בתווי שונה מעט, נחנכה כבר לפני שלוש שנים. איך קורה ששני שבילים נושאים את אותו שם ומה ישוע היה אומר אילו היה יודע שיהודים רבים על הדרכים בהן פסע?

כשקיבלתי את ההזמנה מטעם משרד התיירות להשתתף בחנוכת 'דרך הבשורה' תהיתי מדוע חונכים בשנית דרך שנחנכה ברוב טקס מזמן. לפני כשלוש שנים נחנך שביל גלילי שזכה לכינוי 'שביל ישוע'. השביל, המתיימר לאפשר לפוסע בו ללכת בעקבות ישוע, יוצא מנצרת עירו וממשיך ממנה צפונה, אל ציפורי, אל כפר כנא (שבו אירע נס החתונה המוכר כנס הראשון שעשה ישוע) והלאה במורד הגליל התחתון המזרחי. הוא מסתיים בכפר נחום שעל גדות הכנרת, המקום שבו התקבצה סביב ישוע קהילת המאמינים הראשונה, שבו התרחשו נסים רבים ושבנו גם נבחרו שניים-עשר השליחים.

מעוז ינון (36), יזם צעיר, רב מוטיבציה ומוכשר, החל בתכנון תווי שביל, שלו קרא 'שביל ישוע', בשנת 2005. באותה שנה אף רכש את הדומיין www.jesustrail.com. ינון סחף אחריו את הועדה לסימון שבילים של החברה להגנת הטבע ולימים גם בכירים במשרד התיירות. סימון השביל על ידי הוועדה לסימון שבילים ובמימון חמ"ת, החברה הממשלתית לתיירות, התחיל בתחילת 2009 והסתיים לקראת ביקור האפיפיור במאי אותה שנה.

הצבע שנבחר לסימון השביל הוא יוצא דופן ויחיד מסוגו בארץ (לבן כתום לבן) ומעיד על המעמד המיוחד שהעניקו לו בשעתו הגורמים היוזמים, המממנים והמסמנים. מכלל השבילים המסומנים בארץ מופיע הצבע הכתום אך ורק בשביל ישראל עצמו, שבו הוא מופיע לצד כחול ולבן. מבחינתו של ינון 'שביל ישוע' היה פרויקט נלווה לאכסניית 'פאוזי עאזר' בנצרת שאותה הקים ינון באותה שנה. הוא הביא לו פרסום והגדיל באופנים שונים את הכנסותיו. אכסניית 'פאוזי עאזר' הוקמה בבית אמידים נטוש כמעט בלב העיר העתיקה של נצרת. כיום מנהלת אותה, בשיתוף עם ינון, נכדתו של בעל הבית, שהלך לעולמו בשנות התשעים. מאז נפתחה זכתה האכסניה תוך זמן קצר, לפרסום רב ולהדים חיוביים בארץ ובח"ל. ייחודו של המקום בהיותו מציג תמונת דו-קיום יהודי-ערבי ובהיותו פועל למען חיזוק תשתיות חברתיות וכלכליות רעועות בלב העיר העתיקה והענייה נצרת ובאוריינטציה הירוקה שלו. לשם הקמתו של 'שביל ישוע' חבר ינון אל דיוויד לנדיס, צעיר אמריקאי, שהיה זה שעבד בפועל על בחירת התווי בשטח. בשנת 2010, לאחר השלמת סימון תווי השביל בסימון השבילים, הוציאו לנדיס וחברתו אנה דינטאמאן מדריך באנגלית המכונה: "Hiking the

"Jesus Trail". מתנדבים מחו"ל שהגיעו אל בית פאזי עאזר הוליכו תיירים מחו"ל לאורך השביל בתיאומו של ינון. בשנים האחרונות גברה ההתעניינות בשביל, הן של תרמילאים שמבקרים בארץ, הן של סוכני נסיעות זרים בחו"ל והן של ישראלים שוחרי נופים ודעת. עד כה זהו המיזם התיירותי היחיד בישראל המופיע במדריכי Rough Guide.

מתוך היכרותי את יכולות השיווק הבלתי נלאות של ינון יצרתי איתו קשר על מנת לשמוע ממנו את שנתחדש בשבילי המשיח הנוצרי. הופתעתי מאד כשאמר לי שלא רק שאין מדובר באותה דרך שיזם, אלא שהפרויקט החדש, שנעשה בשיתוף משרד התיירות והקק"ל, מתכחש לפרויקט שלו ומדיר אותו. לדבריו, שביל ישוע אף נמחק מהמפות שהנפיק משרד התיירות לרגל חנוכת השביל החדש, המכונה 'דרך הבשורה'.

התמונה מסתבכת עוד יותר נוכח העובדה שבעלון שהנפיק משרד התיירות לרגל אירוע ההשקה של 'דרך הבשורה' מופיע תצלום של תיירת הצועדת בשביל כשבידה היא אוחזת בלא אחר מאשר הספר שכתבו לנדיס ודינטאמאן. במפת סימון שבילים מס' 3 של הוועדה לסימון שבילי ישראל, שהודפסה לאחרונה בשנת 2010, מצוין בכתום תווי 'שביל ישוע', אך הוא מכונה 'שביל הבשורה'. ב"עובדה", עלון החדשות המקומיות של המועצה האזורית גליל תחתון, פורסמה ב-2.12 השנה כתבה על חנוכת הדרך. נכתב בה: "סימון השביל נעשה בעקבות יוזמה של איש התיירות מעוז ינון מנצרת ובמימון החברה הממשלתית לתיירות", אך היא מתייחסת לדרך שונה מזו שהגה ינון.

מי התחיל?

גורמים במשרד התיירות מספרים, כי היוזמה הראשונית ליצור שביל מורשת שישרת צליינים נהגתה במשרד התיירות עוד בשנות התשעים של המאה הקודמת, לקראת שנת 2000, כחלק מ'פרויקט המילניום'. למרבה הצער, כל שנות מרעיון זה הם מעט שרבוטים על ניירות עבשים וכעשר אבני מיל (חרוטים בגובה כמטר) יצוקות מבטון שפוזרו בשטח. אבני מיל אלו, שעליהן שילוט בשלוש שפות והטבעה של מרים, ישוע וצלב קטן, הושחתו ברבות הזמן וכיום בקושי יש להם זכר. במשרד התיירות מספרים, כי הפרויקט "שנועד לסחוף אחריו מאות אלפי צליינים המבקשים להתחקות גיאוגרפית ואמונית אחר תבנית נוף מולדתו של ישוע נעצר בגלל פרוץ האינתיפאדה ובגלל שהתעוררו הרבה בעיות תכנוניות הנוגעות לתווי השביל, אופן סימונו, שמו, סמלו ועוד". עם התחזקות הפלגים הנוצרים האוונגליסטים, המבקשים להתחקות יותר מכל אחר הנופים שבהם גדל ישוע, העשבים שרחשו סביבו והעצים שהצלו עליו, אין ספק שיש מקום ליוזמה תיירותית שכזו. אותם פלגים מבכרים את התפילה בכרם זיתים או בשדה חיטים מזהיב על פני תפילה בכנסייה אפלולית. נועז בן ניר, מנכ"ל משרד התיירות, מודה, כי "כמנכ"ל חדש במשרד התיירות, התוודעתי אל שביל ישו, פחות או יותר בסוף שנת 2009, על ידי מעוז ינון."

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

עמיר מורן, העוסק בתיירות במהלך 20 השנים האחרונות (בחמש השנים הראשונות כזם ולאחר מכן כיועץ ומתכנן לפיתוח תיירותי), התחיל להתעניין בדרך הבשורה בשנת 2005. לדבריו, ראשית עיסוקו בשביל היה עצמאי לחלוטין. כמי שעסק בחייו בפרויקטים גדולים הוא חיפש את המקום שבו יוכל לתרום עוד למדינה. "היום כל תעשייה אפשר להעתיק למקום אחר. הביטחון היחיד של ישראל מבחינת הכנסות חוץ הוא המורשת ההיסטורית שלנו. חשבתי שיהיה נכון לתרום לחיזוק וליצירת האפשרויות העומדות בפני הצליין הנוצרי, שכן עיקר התיירות הנכנסת לארץ היא נוצרית", הסביר. לדברי מורן, הוא התחיל לעבוד על הפרויקט, למרות שהמלצת אנשי משרד התיירות הייתה שעדיף לא כדאי לגעת במפעל שנכשל.

עמיר, שהיה אז חבר בהנהלת קרן "קרן הגליל" שהעניקה הלוואות לעסקים קטנים, הציע את עצמו כיועץ תיירות עצמאי, תחילה בחינם, למשרד התיירות. בפגישתי עמו אמר ש"במשך כשנתיים לא שילמו לי אגורה". לדבריו, הוא זה שעמד מאחורי הלוואה בת כמה עשרות אלפי דולרים לינון, לשם הקמת אכסנית 'פאוזי עאזר'. לצד הביקורת הנוקבת שלו על ינון והתנהגותו כמי שבנוכלות רבה מזהה פרצות במערכת ועוקף כל מכשול שנקרה בדרכו הוא מציין לשבח את הכריזמה שלו, את היוזמה ואת יכולת הביצוע. "כשהגיע התורם היהודי מחו"ל ערכנו לו סיור באכסניה. מצאתי לנכון להציג בפניו את רעיון דרך הבשורה כי סברתי שהוא עשוי לתרום למיזם. לצערי, הוא לא התלהב ולהפתעתי ינון אימץ את הרעיון. שמעתי על כך מהתקשורת."

בזכות קשריו הגיע מורן אל שר התיירות דאז, יצחק הרצוג, ומונה לאחראי על הפרויקט במשרד התיירות. מזה כשלוש שנים הוא מועסק בתשלום על ידי החמ"ת (החברה הממשלתית לתיירות). "כשפניתי אל מעוז ואמרתי לו שהממשלה הולכת על זה, הוא הדף אותי ואמר שהממשלה בחיים לא תרים כזה פרויקט", אמר מורן. מכאן ואילך החלה מסכת של האשמות והתכתשויות מילוליות בינו לבין ינון, כאשר כל אחד מהם טוען לבכורתו, מתעקש על יושרו וזוקף מסכת עובדתית שלכאורה נועדה לחזק את דבריו, אך ניתן למצוא בה לא מעט בקיעים. אחד הטיעונים שעלו כנגד ינון הוא העדר רגישות דתית וחברתית. "השם שביל ישוע הוא בעייתי. זה כמו לקרוא לדרך 'שביל האלוהים' או 'שביל המשיח'. הנוצרים רואים בזה יחס של זילות כלפי המשיח שלהם, ויש גם עניין אחר – אנחנו חיים במקום שבו יש הרבה יהודים ומוסלמים שחלקם לא סובלניים. שם כזה מזמין הרבה צרות" אומר מורן. סביב העימות בין השניים מיהר ינון לרכוש גם את הדומיין Gospel trail שנועד מבחינת משרד התיירות לשיווק השביל החדש. כך נוצר המצב האבסורדי שכשאדם מבקש להתחקות אחר השביל שאך נחנך על ידי משרד התיירות, התוצאה הראשונה שמופיעה במנועי החיפוש באינטרנט היא 'שביל ישוע' דווקא. אחת הטענות שהועלו מצד ינון כלפי מורן היא שהוא תכנן תווי המדיר את השביל מהכפרים הערביים בגליל ומקפח אוכלוסיות של בני מיעוטים. כנגד טענה זו יוצא מורן חוצץ. הוא זוקף לזכותו פעילות בפורומים שונים נגד פעילות צה"ל והממשלה בשטחים, השתתפות במיזמי דו-קיום ומצביע על מיזמים תיירותיים שמוקמים בימים אלו בכפרים אכסל ועין מאהל, ש'דרך הבשורה' עוברת בסמוך אליהם. כך או אחרת, במפת סימון השבילים של החברה להגנת הטבע משנת 2010 נקראת הדרך שהתווה ינון 'שביל הבשורה'.

ישוע: דרכים רבות לפסוע בעקבותיו

בין הבעיות שעלו במהלך תכנון תווי הדרך על ידי מורן ויועציו היו מפגעים של שפוכת בניין בפאות הצפון-מערביות של נצרת, שדרכם תוכנן השביל לעבור מלכתחילה. בעיות נוספות נוגעות לחציית כבישים (כדוגמת כביש שפרעם-ציפורי) וחציית חלקות חקלאיות. עוד טוען משרד התיירות, כי במציאות שלאחר מבצע 'עופרת יצוקה', המעבר בכפר משהד ובכפר כנא "נחשב לא בטוח למעבר". נועז בר ניר, מנכ"ל משרד התיירות, טוען כי: "שביל ישו, שאותו קידם מעוז ינון, הנו העתק כמעט נאמן למקור של תוכנית דרך הבשורה של משרד התיירות. למיטב ידיעתי, מעוז ינון שמע על דרך הבשורה בסביבות שנת 2005 ואימץ אותה תחת השם 'שביל ישו'. לימים יטען משרד התיירות כנגד ינון, כי תווי השביל שסימן חוצה חלקות פרטיות, אך ינון טוען בתוקף שנתון זה הוא שקרי. מורן מסביר, כי "יש הבדל גדול בין טייל ישראלי לבין תייר שמגיע מחו"ל ופוסע בתווי לא ברור, רב מפגעים, ובמקרה של קטע הדרך שבין נצרת לכפר כנא דרך הכפר משהד, גם חוצה מזבלות ענק". לחיזוק טענותיו הוא מביא מכתב תלונה של צביקה פרץ, מורה דרך ובעל חברת טיולים, שפנה למשרד התיירות: "שביל ישו עובר במספר מזבלות לא קטנות: בירידה מנצרת, ביער משהד. המטייל / התייר פשוט הולך במזבלה ענקית, המשתרעת לאורך התוואי. זהו פרצופה של המדינה, זה כרטיס הביקור, ועם התמונה הזו חוזר המטייל / התייר לארצו."

מפתיע לגלות, כי למרות שהשביל סומן על ידי הוועדה לסימון שבילים של החברה להגנת הטבע ובמימון החמ"ת, לא התקבלו אישורים מהגורמים הנדרשים שהשביל חוצה את שטחיהם. בקק"ל סיפרו לי כי לפני כמה שנים, כשנמצאו סימוני 'שביל ישוע' ביערות שלהם, הם לא הכירו אותו והחלו לברר במה מדובר. כשהבינו שהשביל מסומן ללא אישור מטעמם דרשו מינון ומהוועדה לסימון שבילים להפסיק את הסימון. מוטי דותן, ראש המועצה האזורית גליל תחתון, שסירב להתייחס לפניוטיי, תמך תקופה ממושכת בינון (דבר שמוצא הד בפרסום האחרון שלו ב"עובדה", שהובא לעיל), אך בתאריך 22.5.2009 שלח מכתב אל ינון שבו נכתב: "כפי שהבהרתי לך בפגישה בינינו לפני מספר חודשים היוזמה החשובה של תוכנית דרך הבשורה, היא יוזמה של מספר רשויות שבחרו בעמיר מורן אשר מרכז את התוכנית... אני מצפה שתחדל מפעילות עצמאית שלא עולה בקנה אחד עם התכנית שעליה מדברים."

בהאזיני למסכת הטיעונים שהושמעו משני עברי המתרגם יכולתי אך לשמוח שישוע קם לתחייה, כי אחרת, לשמע יהודים המתכתשים על התווי בו פסע, לבטח היה מתהפך בקברו. יסכה הרני, מומחית הנצרות שנשכרה על ידי משרד התיירות כיועצת לפרויקט 'דרך הבשורה', אמרה: "הרעיון ללכת מנצרת לכינרת הוא ישן מאוד וקודם הרבה למעוז ינון ולעמיר מורן. בנסיבות שלא ירדתי לעומקן (וגם לא מעניין אותי לבזבז זמן על 'מי עשה מה קודם') החלו שני האנשים הנ"ל לפתח את הדרך לפי שני נתיבים מעניינים ואף מרהיבים המתחברים לאחר יום הליכה אחד לאותו מסלול של שלושה ימי הליכה מיער בית קשת לכנרת."

איפה היית, אדוני השר?

מורן עמד בראשו של צוות גדול של מומחים, חלקם בהתנדבות וחלקם בתשלום, שתכננו את תווי הדרך החדש שכונתה עתה 'דרך הבשורה'. באופן מפתיע מעט לא זומנו אנשי הוועדה לסימון שבילים של החברה להגנת הטבע באף שלב כדי לתת את עצותיהם ולתרום מניסיונם הרב בתחום פריצת הדרכים. הרעיון היה ליצור דרך העוברת בתווי קצר יחסית, שעיקרו נופי, ושלאורכו מינימום מפגעים סביבתיים ואסתטיים. ההבדל הגדול בין שתי הדרכים הוא שבניגוד לתווי שנקבע על ידי ינון ולנדיס שיצא מנצרת צפונה, התווי של משרד התיירות נבחר לצאת מנצרת דרומה, במורד הר הקפיצה, להמשיך לאורך בקעת כסולות והלאה לכיוון שיפולי הר תבור דרך נחל ברק ולמרגלות הר דבורה. בהמשך הוא מקביל או חופף לתווי של 'שביל ישוע'.

המסלול הצפוני, העובר דרך ציפורי, משהד וכפר כנא, הוא אנתרופולוגי – אורבאני באופיו ומאפשר לחוש את מרקם חיי הכפר והמטרופולין הערבי. המסלול הדרומי חולף בעיקר בתווי גיאוגרפי טבעי, ולכן גם תנ"כי יותר באופיו. יהיה מי שיאמר, שצפיפות יישובית מרחיקה אותו מחוויית ארץ המקרא, שאותה הוא מבקש למצוא. יש מי שחווית ארץ המקרא מועשרת בעיניו דווקא בזכות המפגש האנושי. יש מי שיגיד, שישובים ערביים סואנים וצפופים אינם תואמים למציאות הכפרית שהייתה בגליל בימי ישוע, ושהיא נעדרת חן של כפריות קדומה. יש מי שיטען, שהטיול בכפרים הוא הדרך היחידה להכיר את המציאות האנושית שהיא לב בשורתו של ישוע, וכי חיבור כמוס אל תושבי הארץ שבה פסע לפניו המשיח הנוצרי מהווה ערך מוסף שלא יסולא בפז. כך או אחרת, ברור לחלוטין, שבתור מי שעשה את רוב שנותיו בגליל, ישוע פסע ביותר משביל אחד. בינתיים נוצר בעולם התיירות בלבול גדול בנוגע לכפל השבילים. סוכני נסיעות ותיירים מבקשים להבין את פשר כפילות הדרכים וההתנצחות בין הגורמים, המזכירה את מלחמות הפלאפל או הפיצוחים המקוריים. אף באגודת מורי הדרך, שאליה פנית, לא ידעו להסביר לי מה פשר ההבדלים והכפילות בין הדרכים.

לצד הרציונל שבהצעת תווי טבעי, בראשיתי עד כמה שניתן, בחירת התווי של משרד התיירות נגזרה מהרצון להעביר את הדרך בתווי קצר וקל יחסית, שבו מינימום עליות וירידות. מהדרך הראשית תוכננו הסתעפויות משניות שונות צפונה ודרומה, שאמורות להיות מסומנות בקרוב בעזרת שבלונות של חצים דמויות עוגן (סמלה של 'דרך הבשורה'). תכנון זה מסתמך על מודל ידוע, מודל השידרה, המוכר בעולם. יש לו תקדימים מוצלחים שונים, בראש ובראשונה דרך 'הקמינו' בספרד, שגם לה סעיפים שונים המתלכדים לכדי אחד.

אחת מהדרכים המשניות ב'דרך הבשורה', המופיעה במפה שהנפיק משרד התיירות, מתחילה מכפר כנא וממשיכה מזרחה. היא נמשכת לאורך חלק מ'שביל ישוע', אך מבטלת בכך את הקטע שבין כפר כנא לנצרת, שלטענת משרד התיירות ואחרים הוא בעייתי מבחינת העדר הבטיחות שבחציית כבישים ובשל ריבוי המפגעים האסתטיים. יינון טוען מצדו, כי את כל המפגעים בשטח ניתן להסדיר על נקלה וכי אם משרד התיירות והקק"ל הקצו שלושה מליון ₪ להכשרת הדרך הם יכלו בקלות להשקיע סכום מסוים בניקוי השטח

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

לאורך השביל היוצא מנצרת צפונה. בתגובה הרשמית של משרד התיירות נכתב לי, כי לצד פיתוח השביל המרכזי קיימת כוונה ממשית לפתח בהקדם שבילים משניים. "אחד מהם הוא זה העובר מנצרת לכפר כנא. גיבוש סטטוטורי של שביל כזה, לצד פינוי המזבלה והבטחת ניקיון השוטף של האזור, יהיה האתגר הקשה העומד בפני המשרד בתחום דרך הבשורה." ימים יגידו אם מדובר בהצהרות שנועדו לטייח את החידלון, או שמשרד התיירות יעמוד מאחוריהן ויממש את הבטחתו. לאור דברי נועז בן ניר, מנכ"ל משרד התיירות, שזהו "מצב שלא נראה כי ימצא לו פתרון בשנים הקרובות.", נראה כי מדובר בהצהרות שווא.

הדבר המעניין מכל בפרשת שביל הבשורה והטשטוש הוא, שבמקביל לשכירת שירותיו של מורן והפיכתו למרכז פרויקט 'דרך הבשורה' של משרד התיירות, בכירים במשרד הביעו תמיכה מלאה ומתמשכת במיזמים של ינון. בר ניר, לן כמה פעמים באכסניית 'פאוזי עאזר' ובפסח שנת 2009 הוא צעד יחד עם סט מיסז'ניקוב, שר התיירות, לאורך 'שביל ישוע' בקטע שבין קרני חיטים לנבי שועייב, שהיה כבר מסומן. הביקור הותיר על שניהם רושם עז ומאז הם פעלו לקדם את המיזמים של ינון. אכסניית 'פאוזי עאזר' ו'שביל ישוע' פורסמו באתר הרשמי של משרד התיירות תוך הפנייה לאתר 'שביל ישוע' הפרטי של ינון, תוך המלצה מפורשת לטיול בהדרכת מתנדבים מטעם ינון (הגם שהובילו את התיירים אל בתי הארחה שעמם יש לינון הסכם תשלומים). לאור פרסומים אלו ואחרים, בשעתו סברו רבים שהמיזמים נמצאים בחסות ישירה של משרד התיירות והביעו פליאה גדולה נוכח ההתנערות הפתאומית מהם. בכירים במשרד התיירות, ביניהם השר עצמו, אף הציגו את היוזמות של ינון בכנסי תיירות שונים כמודל לחיקוי.

מורן מספר, כי "בסוף שנת 2009, לאחר סימון שביל ישוע וסיום הפרוגרמות של 'דרך הבשורה' פנה ינון אל מנכ"ל משרד התיירות על סמך היכרות אישית עמו. הוא הצביע על כפילות הדרכים. המנכ"ל, מתוך אמפטיה לינון, הורה להפסיק את הטיפול ב'דרך הבשורה' והורה על הקמת וועדה ברשות שני סמנכ"לים כדי לבדוק את שתי הדרכים. לאחר חצי שנה שבמהלכה נבדקה הסוגיה והוקפאה העבודה על הדרך, פסקה הוועדה שהתווי הנכון הוא 'דרך הבשורה', השביל היוצא מנצרת דרומה. אז יצאנו לביצוע."

מורן טוען, שמוטי בן שטרית, ראש הוועדה לסימון שבילים של החברה להגנת הטבע, אמר לו, שינון שיקר לו וקיבל את כל האישורים לסימון השבילים מקק"ל, רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים, המועצה האזורית גליל תחתון ויתר המועצות שבשטחן עובר השביל. לדבריו "הזמנתי את ינון לחבור אלי ולעבוד יחד, אך ינון סירב בתוקף". ינון טוען מצדו כי מעולם לא קיבל הזמנה כזו.

בינתיים פרסם ינון באתר שביל ישוע את עמדתו, המציגה את 'דרך הבשורה' בקלונה ומנכסת לו את כל הכוונות והעשייה הטובה למען הסביבה. אין כל ספק, כי במסגרת פיתוח האפשרויות העומדות בפני התייר הנוצרי בגליל יש מקום למספר דרכים המשתלבות זו בזו. ברור לחלוטין שלאור התקציבים שהושקעו בפיתוח הדרך החדשה קיימים גם תקציבים כדי לנקות את תווי השביל הבעייתי שבין נצרת לכפר כנא. אין ספק, שניסיונם של היהודים להתחקות אחר פסיעותיו של המשיח הנוצרי שרוי בביצה הטובענית של גאווה יתירה, אחת התכונות שישוע התריע על הסכנה הצפונה בה. העיתונאים שהוזמנו לסקר את הפרשה הפכו, מבלי

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

משים, או מתוך חוסר ידיעה, או העדר הבנה (חקרנות והבנה) להיות כלי שרת בידי כל אחד מהצדדים האינטרסנטיים. אין כל ספק, שכל הכתבות שפורסמו עד כה בעניין (משה גלעד מ"הארץ" ועמוס פרידלין מ-yonet) היו באופן מובהק כתבות 'מכורות' מטעם הצדדים השונים ורק תרמו בכך לליבוי האש בזירה הציבורית ולא להשקטתה.

בכתובים שחולקו על ידי דוברות משרד התיירות במעמד חנוכת דרך הבשורה נאמר: "נוכח הגידול בתיירות הנוצרית לישראל בשנים האחרונות וצפי של גידול נוסף של כ-200 אלף תיירים נוצרים בשנתיים הקרובות, משקיע משרד התיירות משאבים רבים ודרכים יצירתיות על מנת לגוון את המוצר התיירותי בישראל, על מנת למנף את תנועת התיירות מהשוק הנוצרי ומשווקים שונים מכל העולם." נראה כי מיותר לציין שהתנהלות משרד התיירות לאורך כל מהלך התקומותה של 'דרך הבשורה' לא תואמת את המוצהר על ידה, אך אין זה מאוחר מכדי לתקן את המעוות. רוני עיד, ראש לשכת התיירות הממשלתית של נצרת, אמר, כי "עתה, משקיים השביל הממלכתי, נכון יותר מבחינתו לשלוח תיירים אליו ולא אל שביל ישוע הנגוע בטעמים כלכליים אישיים. עם זאת הוא הדגיש מפורשות ש"אף אדם לא עשה בשנים האחרונות למען נצרת כמו ינון. הוא זה שהעלה אותה מחדש על מפת התיירות בישראל."

נראה, שהן מפאת כבוד מורשת המשיח הנוצרי והן מתוך כבוד לקהל המאמינים הנוצריים, הצליינים, לסוכני הנסיעות ולכל המבקשים לתאם צעדות בנופי הגליל ובעקבות מורשת ישוע, טוב יעשו כל הגורמים אם יחליטו לשתף פעולה במהרה. הדבר המתבקש ביותר הוא שייוצר מארג דרכי מורשת שונות המתאחדות לכלל דרך ראשית, של אמונה ודו-קיום. מן הראוי שדרכים אלו תכללנה באותה מפה, תחת אותו שם ושבעזרת המידע האחיד והקוהרנטי שיוצג בהן ובאתרי האינטרנט הנלווים, בפיקוח משרד התיירות וגורמים מומחים, יוכלו אנשים יוכלו לבחור את תווי ההליכה המתאים להם, רק ללא בלבול וללא תחרות.